

Geen onderwerp blijft onbesproken als Jan Vos praat over het melkveebedrijf. Met de bedrijfsleider van Koepon hebben we het over kwetsbare vaarzen, het testen van stiermoeders, de voorkeur voor ontsloten graan, de lagere melkprijs en de 285 melkkoeien.

Twee keer per week ontvangt Jan Vos in de winter bezoekers. Ook nu Koepon stiermoeders test blijven ze welkom. 'Openheid vinden we belangrijk', vertelt bedrijfsleider Jan Vos. Vanzelfsprekend trekt de fokkerij de gasten naar het Groningse Feerwerd, maar ook de keuzen op het gebied van management, voeding en

economie inspireren. Steevast krijgt de bedrijfsleider de vraag voorgelegd: hoe belangrijk is de economie? 'Dat stoort me wel', geeft de 47-jarige Vos toe. 'We werken met personeel dat betaald moet worden. Juist bij ons gaat het er scherp aan toe.'

Begrotingen, maandcijfers die tot op tienden van eurocenten zijn uitge-

plozen en het bespreken van de kwartaal-rapportage zijn standaard in de agenda opgenomen. 'Zo'n financiële controle vind je op geen enkel bedrijf. Onze voerkosten zijn met 5,16 eurocent per kilo melk zeer concurrerend', geeft Vos als voorbeeld. 'Natuurlijk waren de investeringen hoog en zijn in de zeer fraaie, vier jaar oude 2x12 rapid exit-melkstal ook luxe investeringen gedaan. 'We hebben nu eenmaal een representatief karakter,' vertelt Vos, wijzend naar de glazen pui, 'maar met onze economische kengetallen durf ik de concurrentie aan.'

Routine, regelmaat en eenvoud

Wie door de stallen in Groningen loopt ziet dat grootschaligheid goed samen kan gaan met aandacht voor het individuele dier. 's Morgens om half tien is het werk bij de koeien klaar, vertelt Vos over het strakke schema. Het melken en voeren is gedaan, zieke dieren zijn behandeld en de inseminaties verricht. 'Wie werkt met personeel moet routine, regelmaat en eenvoud inbouwen', klinkt het ervaren. Zonder er te veel op in te willen gaan, geeft Vos aan dat dit ook de belangrijkste reden was om afscheid te nemen van het automatische melksysteem. 'Je weet nooit hoeveel probleemkoeien er zijn en hoeveel dieren je nog door de robot moet stu-

Jan Vos: 'Ik heb het niet op S-koeien. Ik hou meer van XL'

ren. Het werk is onvoorspelbaar en dan loopt het met medewerkers spaak.' Het managen leerde hij al in Schotland, waar hij 14 jaar 'Coopon Carse' bestuurde. 'Je moet vertrouwen geven en kunnen accepteren dat een medewerker het anders doet', luidt het advies aan veehouders die personeel aansturen. 'Als het een keer fout gaat moet je ze ook de kans geven dat zelf te herstellen.' De betrokkenheid van de vier medewerkers die in Feerwerd werken roemt Vos. 'De jongens hebben ieder hun specialisme, maar we kunnen het werk altijd van elkaar overnemen.' Een veelbesproken onderwerp op grotere bedrijven is de arbeidsproductiviteit; 600.000 tot 700.000

van opstallen. 'Met 1000 poten in het land houd je geen gras meer over.' Terwijl hij ook de 'hypocriete' burger kent. 'De huisvrouw geniet al fietsend van de koeien in de wei, maar heeft wel de goedkope melkpakken van de Aldi en Lidl in de tas.' Nee, wie Vos wil overtuigen van het nut van weidegang zal met cijfers moeten komen. 'Als er bewijs komt dat het uitvalspercentage van de koeien in de wei lager is, praten we verder. Nu is er nog te veel een "Oten-Sien"-gevoel rondom weiden.'

Met een TMR-rantsoen denkt Vos het beste systeem te hebben voor een eerlijke competitie. 'De dieren met de meeste productiedrang komen er zeker uit.' Daarbij heeft hij met 60 dieren en 55 ligboxen per groep nog een extra moeilijkheidsfactor ingebracht. 'Dieren die de wil hebben om te vreten en zich manifesteren binnen het koppel functioneren het best.' Internationaal gezien voldoet zo'n stiermoeder aan het ideaalbeeld van veehouders. 'Koeien met pit en karakter die veel willen vreten en dat combineren met veel capaciteit', klinkt ook de voorkeur van Vos. 'Ik heb het niet op S-koeien. Ik houd meer van XL.'

Vos geeft aan binnen het bedrijf niet actief met de fokkerij bezig te zijn. 'Dat doen onder ander de foktechnici van Alta en die zit ik niet in het vaarwater. Ik volg het op afstand.' Toch somt hij de afstammingen

ren te maken gehad. 'Nederland heeft lang in een luxepositie gezeten. De melkprijs is internationaal dichterbij elkaar gekomen. Ik verwacht tot 2015 een melkprijs die op dit niveau zal blijven', klinkt het ontspannen. De 2,5 miljoen kilo die er in Feerwerd als quotum staat genoteerd kent een vetreferentie van 4,54 procent. Het huidige vetgehalte ligt daar met 3,91 beduidend onder. 'Ik gebruik graag stieren die -0,10 tot -0,15 procent vet vereren, mits het eiwit gelijk blijft of plust.' De melkgeldafrekening laat wellicht een lagere prijs per kilo zien, Vos is ervan overtuigd dat de grotere hoeveelheid af te leveren kilo's melk en eiwit aan het einde van het jaar meer geld in het laatje brengen. 'In Engeland werken zuivelfabrieken al met een ondergrens van 3,6 procent vet.' Voor het beantwoorden van de vraag over de gemiddelde productie moet Vos een kast in duiken. 'Die gegevens heb ik niet paraat. Ik ben meer geïnteresseerd in de economie', zegt hij over de voorspelde productie van de 278 dieren van 10.131 liter met 3,90 % vet en 3,43 % eiwit bij drie keer daags melken en een gemiddelde leeftijd van vier jaar en drie maanden.

Van gedachten wisselen met Jan Vos over de bedrijfsvoering betekent debatteren over de volle breedte van het bedrijf. Zo roemt hij de kalveropfok met één keer per dag voeren. 'Het levert arbeidsbesparing op en we zijn ook nog eens zeer tevreden over de resultaten.' Of neem de groep vaarzen die apart in het koppel lopen: 'We onderschatten de kwetsbaarheid van deze dieren. Ze hebben bescherming nodig.' Ook de ontsloten tarwe in het rantsoen wil hij graag toelichten. 'Het heeft een goede basische werking en neutraliseert daarmee de pens. Het product is perfect om bestendig zetmeel in een rantsoen te brengen.' Voor volgend jaar heeft hij plannen ook ontsloten koolzaad (met 1800 VEM) in te passen. 'Vanwege het mogelijk goede effect op omega-3-vetzuren en dat zou weer een positieve invloed hebben op de vruchtbaarheid.' Maar ook hij blijft leren. 'Ik weet nog steeds niet wat de beste boxbedekking is.'

De ambitie om verder te groeien met het bedrijf is er niet. 'Ik zit zelf nog veel te graag met de kop tussen de koeien. Met nog meer vee ben ik de hele dag aan het managen', weet Vos. 'Bovendien, wie een euro te investeren heeft, kan dat beter niet in Nederland doen.'

Alice Booij

Bedrijfsleider Jan Vos probeert ideale werkplaats te creëren voor mens en koe

'Juist bij ons gaat het er scherp aan toe'

kg melk per man ziet de bedrijfsleider als haalbaar. 'Bij ons neemt het Alta-werk één tot anderhalve persoon in beslag', vertelt hij over het stiermoedertoetsbedrijf dat een flink deel van de veestapel omvat. 'Zo'n 50 procent van de dieren is drachtig van een embryo', geeft de bedrijfsleider de impact weer.

De test die de potentiële stiermoeders ondergaan is gericht op grootschaligheid. Weidegang komt er niet aan te pas. Het is duidelijk dat Vos een warm voorstander is

Koepon Bugle Ella 1 (Bugle Boy x Star Balance), opgenomen met 87 punten en een eerste lijst van 11.393 kg melk met 3,58 % vet en 3,35 % eiwit in 305 dagen

moeiteloos op en heeft hij zo zijn voorkeur voor stieren die niet altijd op de favorietenlijst van foktechnici staan. 'Eltonzoon Bugle Boy heeft het hier geweldig gedaan. Zo'n stier krijgt bij de KI geen kansen, maar we hebben vijf dochters die ruim boven de 110 lactatiewaarde scoren.' De bedrijfsleider adviseert collega-veeouders niet de dure topstieren te kiezen. 'De subtoppers voldoen prima voor de gemiddelde melkveehouder. Allround stieren met een redelijke productie en goede uiers en benen zijn vooral veel goedkoper.'

Wereldwijde melkprijs

Met een melkprijs van 30 eurocent heeft hij aan de andere kant van het Kanaal al ja-